

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

4 päivänä syyskuuta 2014*

Ennakkoratkaisupyyntö — Moottoriajoneuvon käyttöön liittyvän vastuun varalta otettava pakollinen vakuutus — Direktiivi 72/166/ETY — 3 artiklan 1 kohta — Käsite ”ajoneuvojen käyttäminen” — Perävaununllisen traktorin maatilan piha-alueella aiheuttama onnettomuus

Asiassa C-162/13,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Vrhovno sodišče (Slovenia) on esittänyt 11.3.2013 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 29.3.2013, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Damijan Vnuk

vastaan

Zavarovalnica Triglav d.d.,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Ilešič sekä tuomarit C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader ja E. Jarašiūnas (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: P. Mengozzi,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze, J. Kemper ja J. Möller,
- Irlanti, asiamiehinään A. Joyce, E. Creedon ja L. Williams, avustajanaan C. Toland, BL,
- Euroopan komissio, asiamiehinään B. Rous Demiri ja K.-Ph. Wojcik,

kuultuaan julkisasiamiehen 26.2.2014 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: sloveeni.

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavaa vakuutusta ja vakuuttamisvelvollisuuden voimaansaattamista koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 24.4.1972 annetun neuvoston direktiivin 72/166/ETY (EYVL L 103, s. 1; jäljempänä ensimmäinen direktiivi) 3 artiklan 1 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Damijan Vnuk ja Zavarovalnica Triglav d.d. (jäljempänä Zavarovalnica Triglav) ja joka koskee korvauksen maksamista moottoriajoneuvon käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavasta pakollisesta vakuutuksesta (jäljempänä pakollinen vakuutus).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Ensimmäisen direktiivin johdanto-osan viidennessä, kuudennessa ja seitsemännessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”on toivottavaa, – – että – – ryhdytään toimenpiteisiin, joilla edelleen lievennetään jäsenvaltioiden välillä kulkevien ihmisten ja moottoriajoneuvojen liikkumista koskevia säännöksiä; – –

tällainen matkustajien liikkuvuutta koskevien määräysten lieventäminen on uusi askel kohti jäsenvaltioiden markkinoiden keskinäistä avaamista ja kotimarkkinoiden kaltaisten olosuhteiden luomista;

sellaisten ajoneuvojen vihreiden korttien tarkastukset, joiden pysyvä kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa ja jotka siirtyvät toisen jäsenvaltion alueelle, voidaan lopettaa – –”

- 4 Ensimmäisen direktiivin 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

1. ’ajoneuvolla’ moottoriajoneuvoa, joka on tarkoitettu kulkemaan mekaanisella voimalla maata mutta ei raiteita pitkin, sekä kytkettyä tai irrallista perävaunua;

– –”

- 5 Kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toteutettava, jollei 4 artiklasta muuta johdu, tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että sellaisten ajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta on otettu liikennevakuutus, joilla on pysyvä kotipaikka sen alueella. Vakuutetun vastuun laajuus sekä vakuutusturvan ehdot määräytyvät näiden toimenpiteiden mukaisesti.”

- 6 Mainitun direktiivin 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltio voi poiketa 3 artiklasta, jos kyseessä ovat:

– –

b) tietyn tyyppiset ajoneuvot tai erityistyyppisellä rekisterikilvellä varustetut ajoneuvot; kyseisen jäsenvaltion on laadittava luettelo tällaisista ajoneuvotyypeistä tai ajoneuvoista ja toimit[ettava] se tiedoksi muille jäsenvaltioille ja [Euroopan] komissiolle.

--”

7 Moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavaa vakuutusta koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 30.12.1983 annetun toisen neuvoston direktiivin 84/5/ETY (EYVL L 8, s. 17; jäljempänä toinen direktiivi) 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”[Ensimmäisen direktiivin] 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun liikennevakuutuksen on aina katettava sekä omaisuusvahingot että henkilövahingot.”

8 Mainitun artiklan 2 kohdassa säädetään kyseisestä pakollisesta vakuutuksesta taattavat vähimmäismäärät. Kyseiset määrät arvioitiin uudelleen moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavaa vakuutusta koskevien neuvoston direktiivien 72/166/ETY, 84/5/ETY, 88/357/ETY ja 90/232/ETY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/26/EY muuttamisesta 11.5.2005 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2005/14/EY (EUVL L 149, s. 14), jolla myös sisällytettiin toiseen direktiiviin säännös kyseisten määrien säännöllisestä tarkistamisesta Euroopan kuluttajahintaindeksin kehitystä vastaavasti.

9 Toisen direktiivin 1 artiklan 4 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, että ”jokaisen jäsenvaltion on perustettava tai valtuutettava elin suorittamaan korvausta ainakin vakuuttamisvelvollisuuden vastuurajoihin saakka omaisuusvahingoista tai henkilövahingoista, jotka on aiheuttanut tuntematon ajoneuvo tai ajoneuvo, jonka osalta ei ole täytetty – – vakuuttamisvelvollisuutta”. Kyseisen säännöksen neljännessä alakohdassa säädettiin lisäksi, että ”jäsenvaltiot voivat vapauttaa elimen korvauksen suorittamisesta tai rajoittaa korvauksen maksamista, jos kyseessä on tuntemattoman ajoneuvon aiheuttama omaisuusvahinko”. Kyseinen mahdollisuus poistettiin kuitenkin tämän jälkeen direktiivillä 2005/14 silloin, ”jos elin on kuitenkin saman liikennevahingon, jossa tuntematon ajoneuvo aiheutti omaisuusvahinkoja, uhrille maksanut korvausta merkittävistä henkilövahingoista”.

10 Toisen direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että mitään [ensimmäisen direktiivin] 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti tehdyn vakuutuskirjan sisältämää lakisääteistä määräystä tai sopimuslauseketta, jolla evätään korvaus tapauksissa, joissa ajoneuvoja käyttävät tai kuljettavat:

— henkilöt, joilla ei ole nimenomaista tai muutoin annettua lupaa siihen,

— henkilöt, joilla ei ole kyseisen ajoneuvon kuljettamiseen oikeuttavaa ajokorttia, tai

— henkilöt, jotka ovat rikkoneet kyseisen ajoneuvon kuntoa ja turvallisuutta koskevia lakisääteisiä teknisiä vaatimuksia,

ei sovelleta [ensimmäisen direktiivin] 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti vahinkoa kärsineiden kolmansien korvausvaatimuksiin.

--”

- 11 Toisen direktiivin 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Vakuutetun henkilön, kuljettajan tai muun sellaisen vahingonkorvauslainsäädännön mukaan onnettomuudesta vastuussa olevan henkilön, jonka vastuun varalle on otettu 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu vakuutus, perheenjäseniltä ei saa sukulaisuussuhteen perusteella evätä heidän henkilövahinkojensa korvaamista tästä vakuutuksesta.”

- 12 Moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavaa vakuutusta koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 14.5.1990 annetun kolmannen neuvoston direktiivin 90/232/ETY (EYVL L 129, s. 33), sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2005/14 (jäljempänä kolmas direktiivi), 1 artiklassa täsmennetään seuraavaa:

”[Ensimmäisen direktiivin] 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua vakuutuksesta on korvattava ajoneuvon käytöstä kaikille matkustajille paitsi kuljettajalle aiheutuneet henkilövahingot – –

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että mitään lakisääteistä määräystä tai vakuutuskirjan sisältämää sopimuslauseketta, jolla evätään korvaus matkustajalta sillä perusteella, että hän tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää, että ajoneuvon kuljettaja oli liikennevahingon aiheutuessa alkoholin tai muun huumaavan aineen vaikutuksen alaisena, ei sovelleta tällaisen matkustajan korvausvaatimuksiin.

– –”

- 13 Kolmannen direktiivin 1 a artiklassa säädetään seuraavaa:

”[Ensimmäisen direktiivin] 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua vakuutuksen on katettava sellaisille jalankulkijoille, pyöräilijöille sekä muille motorisoimattomille tienkäyttäjille aiheutuneet henkilö- ja omaisuusvahingot, jotka sellaisen liikennevahingon seurauksena, jossa moottoriajoneuvo on osallisena, ovat oikeutettuja korvaukseen kansallisen yksityisoikeuden mukaisesti. – –”

- 14 Kyseisen direktiivin 4 c artiklassa säädetään seuraavaa:

”Vakuutusyhtiöt eivät saa määrätä onnettomuudessa vahingon kärsineelle omavastuuta [ensimmäisen direktiivin] 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua vakuutuksen osalta.”

- 15 Moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavaa vakuutusta koskevien jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen lähentämisestä ja neuvoston direktiivien 73/239/ETY ja 88/357/ETY muuttamisesta 16.5.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/26/EY (neljäs liikennevakuutusdirektiivi) (EYVL L 181, s. 65) 3 artiklassa, jonka otsikkona on ”Suora korvausvaatimisoikeus”, säädetään seuraavaa:

”Kunkin jäsenvaltion on huolehdittava siitä, että – – vahingon kärsineellä on – – oikeus vaatia korvausta suoraan vahingon aiheuttajalle vastuuvakuutuksen myöntäneeltä vakuutusyritykseltä.”

- 16 Muun ensivakuutusliikkeen kuin henkivakuutusliikkeen aloittamista ja harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 24.7.1973 annetun ensimmäisen neuvoston direktiivin 73/239/ETY (EYVL L 288, s. 3), sellaisena kuin se on muutettuna 10.12.1984 annetulla neuvoston direktiivillä 84/641/ETY (EYVL L 339, s. 21), 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tämä direktiivi koskee jäsenvaltioon sijoittautuneiden tai sijoittautumaan aikovien itsenäisten ammatinharjoittajien ensivakuutusliikkeen – – aloittamista ja harjoittamista.

– –

3. Liiketoiminnan jaottelu tämän artiklan mukaisesti eri luokkiin esitetään liitteessä.”

17 Kyseisen direktiivin liitteessä täsmennetään seuraavaa:

”A. Riskien luokittelu vakuutusluokittain – –

10. *Moottoriajoneuvovastuu* Kaikki vastuu, joka aiheutuu maalla (mukaan lukien rahdinkuljettajan vastuu) käytettävien moottoriajoneuvojen käytöstä. – –”

Slovenian oikeus

18 Pakollisesta liikennevakuutuksesta annetun lain (Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu, jäljempänä ZOZP) 15 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Ajoneuvon omistajan on tehtävä sopimus vastuuvakuutuksesta, joka kattaa vahingot, joita aiheutuu kolmansille kyseisen ajoneuvon käytöstä kuoleman, ruumiinvammojen, terveyshaittojen sekä omaisuuden menetyksen ja vahingoittumisen vuoksi – –, lukuun ottamatta vastuuta omaisuudesta, joka on hyväksytty kuljettavaksi. – –”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

19 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että perävaunullinen traktori, joka oli 13.7.2007 heinäpaalien heinävaraston parvelle varastoimisen yhteydessä peruuttamassa maatilan piha-alueella perävaunun siirtämiseksi kyseiseen heinävarastoon, töytäisi tikkaita, joille Vnuk oli noussut, ja aiheutti tämän putoamisen. Vnuk nosti Zavarovalnica Triglavia, joka on vakuutusyhtiö, jonka kanssa traktorin omistaja oli tehnyt sopimuksen pakollisesta vakuutuksesta, vastaan kanteen, jolla hän vaati 15 944,10 euron määrän, johon lisätään viivästyskorot, maksamista korvauksena hänen aineettomasta vahingostaan.

20 Alimman oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi vaatimuksen. Muutoksenhakutuomioistuin hylkäsi Vnukin mainitusta tuomiosta tekemän valituksen ja esitti, että pakollisesta liikennevakuutuksesta katetaan traktorin kulkuneuvona käyttämisestä aiheutuva vahinko mutta ei vahinkoa, joka aiheutuu silloin, kun traktoria käytetään työkoneena tai vetolaitteena.

21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin antoi Vnukille luvan valittaa viimeksi mainitusta tuomiosta siltä osin kuin se koskee kysymystä traktorin käyttämisestä ZOZP:n 15 §:ssä tarkoitettuna ”ajoneuvona”.

22 Vnuk on esittänyt ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa, että käsitettä ”ajoneuvon käyttäminen” ei voida rajoittaa koskemaan ainoastaan kuljettamista yleisillä teillä ja että pääasian vahinkotapahtuman hetkellä traktorin ja sen perävaunun muodostama kokonaisuus oli ajoneuvo, jolla liikuttiin, ja että kyse oli matkan lopusta. Zavarovalnica Triglav sen sijaan väittää, ettei pääasiassa ole kyse traktorin käyttämisestä tieliikenteeseen tarkoitettuna ajoneuvona vaan sen käyttämisestä työhön maatilan heinävarastolla.

23 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että ZOZP:ssä ei ole määritelty käsitettä ”ajoneuvojen käyttäminen” mutta tämä puute on korjattu oikeuskäytännössä. Se esittää tästä, että ZOZP:ssä tarkoitettulla pakollisella vakuutuksella pyritään ensisijaisesti riskin jakamiseen ja liikenteessä yleisillä teillä vahinkoa kärsineiden ja matkustajien tarpeista huolehtimiseen. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan Slovenian oikeuskäytännöstä seuraa, ettei tietyn vahingon

pakollisesta vakuutuksesta korvaamisen kannalta ole ratkaisevaa se, onko vahinko tapahtunut yleisellä tiellä. Sen mukaan pakollinen vakuutus ei kuitenkaan kata tilanteita, joissa ajoneuvoa käytetään koneena, esimerkiksi maanviljelyksessä, sillä tällaisessa tilanteessa ei ole kyse tieliikenteestä.

- 24 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin mainitsee, että moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavaa vakuutusta koskevissa eri direktiiveissä – eli ensimmäisessä, toisessa ja kolmannessa direktiivissä, neljännessä liikennevakuutusdirektiivissä sekä direktiivissä 2005/14 (jäljempänä yhdessä pakollisesta vakuutuksesta annetut direktiivit) – viitataan ”liikenteeseen”, ”tieliikenteeseen” ja vielä ”tienkäyttäjiin” mutta ei täsmennetä sitä, mitä voidaan pitää ajoneuvojen käyttämisenä ja mikä on tältä osin ratkaiseva kriteeri. Sen mukaan olisi näin ollen mahdollista katsoa, että pakollisesta vakuutuksesta katetaan ainoastaan ajoneuvon tieliikenteessä aiheuttamat vahingot tai että siitä katetaan kaikki vahingot, jotka liittyvät millä tahansa tavalla ajoneuvon käyttöön tai toimintaan riippumatta siitä, voidaanko tilanne määritellä liikennetilanteeksi.
- 25 Tässä tilanteessa Vrhovno sodišče (ylin tuomioistuin) on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko [ensimmäisen direktiivin] 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua ajoneuvojen käytön käsitettä tulkittava siten, että se ei kata nyt käsiteltävään asiaan liittyviä olosuhteita, joissa vastaajan vakuuttama henkilö on töytäissyt perävaunulla varustetulla traktorilla tikkaita, joilla kantaja oli, vietäessä heinäpaaleja heinävarastoon, koska tapahtuma ei ole sattunut tieliikenteessä?”

Vaatimukset suullisen käsittelyn aloittamisesta uudelleen

- 26 Irlanti on vaatinut unionin tuomioistuimen kirjaamoon 28.3.2014 saapuneella asiakirjalla suullisen käsittelyn aloittamista uudelleen unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 83 artiklan nojalla. Kyseinen jäsenvaltio vetoaa vaatimuksensa tueksi tarpeeseen rajoittaa annettavan tuomion ajallisia vaikutuksia siinä tapauksessa, että unionin tuomioistuin noudattaisi julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta, ja tämän seurauksena tarpeeseen aloittaa uudelleen oikeudenkäynnin suullinen vaihe, jotta se saisi mahdollisuuden perustella tuomion ajallisten vaikutusten rajoittamista koskevaa vaatimustaan.
- 27 Myös Yhdistyneen kuningaskunnan ja Saksan hallitukset ovat unionin tuomioistuimen kirjaamoon 15. ja 21.5.2014 toimittamallaan asiakirjoilla vaatineet mainitun suullisen vaiheen määräämistä uudelleen aloitettavaksi saman 83 artiklan nojalla. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus esittää vaatimuksensa tueksi, että julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksessa on lukuisia virheitä, joista se toivoo voivansa esittää huomautuksensa. Saksan hallitus puolestaan väittää, että mainitussa ratkaisuehdotuksessa esitetään väite, joka koskee ensimmäisessä direktiivissä mahdollisesti olevaa puutetta, joka olisi korjattava, ja josta asianosaiset ja muut osapuolet eivät ole lausuneet, ja että unionin tuomioistuimella ei ole asian ratkaisemisen edellyttämiä tietoja.
- 28 Työjärjestyksensä 83 artiklan mukaan unionin tuomioistuin voi julkisasiamiestä kuultuaan milloin tahansa määrätä asian käsittelyn suullisen vaiheen aloitettavaksi uudelleen erityisesti, jos unionin tuomioistuin katsoo, ettei sillä ole riittävästi tietoa asiasta, tai jos asianosainen on suullisen vaiheen päätyneeksi julistamisen jälkeen vedonnut uuteen seikkaan, joka voi olennaisesti vaikuttaa unionin tuomioistuimen ratkaisuun, taikka jos asia on ratkaistava sellaisella perusteella, josta asianosaisella tai Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklassa tarkoitettulla osapuolella ei ole ollut tilaisuutta lausua.
- 29 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuin katsoo julkisasiamiestä kuultuaan, että sillä on käytössään kaikki tarpeelliset tiedot ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämään kysymykseen vastaamiseksi ja että asian tutkimisessa ei tarvitse ottaa huomioon sellaista uutta seikkaa, joka voi olennaisesti vaikuttaa sen ratkaisuun, tai perustetta, josta ei ole keskusteltu unionin tuomioistuimessa.

- 30 Julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksesta esitetystä arvostelusta on muistutettava yhtäältä, että Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännössä ja unionin tuomioistuimen työjärjestyksessä ei määrätä asianosaisten mahdollisuudesta esittää huomautuksia vastaukseksi julkisasiamiehen ratkaisuehdotukseen (määräys Emesa Sugar, C-17/98, EU:C:2000:69, 2 kohta ja tuomio Döhler Neuenkirchen, C-262/10, EU:C:2012:559, 29 kohta).
- 31 Toisaalta SEUT 252 artiklan toisen kohdan mukaan julkisasiamiehen tehtävänä on täysin puolueettomana ja riippumattomana esittää julkisessa istunnossa perustellut ratkaisuehdotukset asioissa, jotka Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön mukaan vaativat hänen myötävaikutustaan. Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus tai perustelut, joiden päätteeksi tämä päätyy tiettyyn ratkaisuun, eivät sido unionin tuomioistuinta. Tämän vuoksi se, että asianosainen ei yhdy julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksessa todettuun – riippumatta ratkaisuehdotuksessa tutkituista kysymyksistä –, ei sellaisenaan voi olla peruste suullisen käsittelyn aloittamiseksi uudelleen (tuomio Hogan Lovells International, C-229/09, EU:C:2010:673, 26 kohta; tuomio E.ON Energie v. komissio, C-89/11 P, EU:C:2012:738, 62 kohta ja tuomio Weber, C-438/12, EU:C:2014:212, 30 kohta).
- 32 Saksan hallituksen, Irlannin ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen vaatimukset oikeudenkäynnin suullisen vaiheen uudelleen aloittamisesta on näin ollen hylättävä.

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 33 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään olennaisilta osin sitä, onko ensimmäisen direktiivin 3 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että käsitteen ”ajoneuvojen käyttäminen” piiriin kuuluvat pääasiassa kyseessä olevan kaltaiset olosuhteet eli traktorilla ajaminen maatalan piha-alueella traktoriin kiinnitetyn perävaunun siirtämiseksi heinävarastoon.
- 34 Saksan hallitus ja Irlanti väittävät, että ensimmäisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetty vakuuttamisvelvollisuus koskee ainoastaan tieliikennetilanteita eikä sitä näin ollen sovelleta pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa.
- 35 Komissio sitä vastoin katsoo, että kyseistä säännöstä sovelletaan ajoneuvojen käyttöön sekä kulkuneuvoina että koneina missä tahansa yleisessä tai yksityisessä tilassa, jossa ajoneuvojen käyttämiselle ominaiset riskit voivat toteutua, riippumatta siitä, ovatko ajoneuvot liikkeessä vai eivät.
- 36 Ensimmäisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava, jollei kyseisen direktiivin 4 artiklasta muuta johdu, tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että sellaisten ajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta on otettu liikennevakuutus, joilla on pysyvä kotipaikka sen alueella.
- 37 Ajoneuvon käsite on määritelty mainitun direktiivin 1 artiklan 1 kohdassa, jonka mukaan ”ajoneuvolla” tarkoitetaan kyseisessä direktiivissä ”moottoriajoneuvoa, joka on tarkoitettu kulkemaan mekaanisella voimalla maata mutta ei raiteita pitkin, sekä kytkettyä tai irrallista perävaunua”.
- 38 On todettava, että perävaunulla varustettu traktori vastaa tätä määritelmää. Tässä yhteydessä on huomautettava, että määritelmä on riippumaton siitä, mihin kyseistä ajoneuvoa käytetään tai voidaan käyttää. Niinpä sillä, että traktoria, mahdollisesti perävaunulla varustettuna, voidaan tietyissä tilanteissa käyttää maatalouskoneena, ei ole vaikutusta siihen toteutukseen, että tällainen ajoneuvo vastaa ensimmäisen direktiivin 1 artiklan 1 kohdassa olevaa ajoneuvon käsitteen määritelmää.
- 39 Tästä ei kuitenkaan välttämättä seuraa sitä, että mainitun direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetty vakuuttamisvelvollisuus koskisi perävaunulla varustettua traktoria. Kyseisen säännöksen mukaan on nimittäin yhtäältä välttämätöntä, että ajoneuvolla on pysyvä kotipaikka jäsenvaltion alueella; tämän edellytyksen täyttymisestä pääasiassa ei ole erimielisyyttä. Toisaalta kyseisen direktiivin 4 artiklan

b alakohdan mukaan jäsenvaltio voi vapauttaa sen 3 artiklan säännösten soveltamisesta tietyntyyppiset ajoneuvot tai erityistyyppisellä rekisterikilvellä varustetut ajoneuvot, joista kyseisen valtion on laadittava luettelo ja toimitettava se tiedoksi muille jäsenvaltioille ja komissiolle.

- 40 Tästä seuraa, että ensimmäisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetty velvollisuus koskee perävaunulla varustettua traktoria, jos sen pysyvä kotipaikka on sellaisessa jäsenvaltiossa, joka ei ole jättänyt tällaista ajoneuvotyyppiä kyseisen säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle.
- 41 Siitä, onko traktorilla ajaminen maatalan piha-alueella traktorin perävaunun siirtämiseksi heinävarastoon katsottava kuuluvan kyseisessä säännöksessä tarkoitettun käsitteen ”ajoneuvojen käyttäminen” soveltamisalaan, on aluksi todettava, ettei tätä käsitettä voida jättää kunkin jäsenvaltion arvioitavaksi.
- 42 Ensimmäisen direktiivin 1 artiklassa, sen 3 artiklan 1 kohdassa tai missään muussakaan kyseisen direktiivin tai muiden pakollisesta vakuutuksesta annettujen direktiivien säännöksissä ei nimittäin viitata kyseisen käsitteen osalta jäsenvaltioiden oikeuteen. Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sekä unionin oikeuden yhdenmukainen soveltaminen että yhdenvertaisuusperiaate edellyttävät kuitenkin, että unionin oikeuden sellaisen säännöksen sanamuotoa, joka ei sisällä nimenomaista viittausta jäsenvaltioiden oikeuteen sisältönsä ja soveltamisalansa määrittämiseksi, on tavallisesti tulkittava koko Euroopan unionissa itsenäisesti ja yhdenmukaisesti ja että tässä tulkinnassa on otettava huomioon säännöksen sanamuodon lisäksi sen asiayhteys ja lainsäädännöllä, johon se kuuluu, tavoiteltu päämäärä (ks. vastaavasti tuomio Omejc, C-536/09, EU:C:2011:398, 19 ja 21 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 43 Ensinnäkin on todettava ensimmäisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdan sanamuodosta, että kyseisen säännöksen eri kieliversioiden vertailusta ilmenee, että säännöksen sanamuodossa on eroja niiden tilanteiden osalta, joita siinä säädetty vakuuttamisvelvollisuus koskee, ja että kyseiset erot ilmenevät lisäksi jopa kyseisen direktiivin nimestä, erityisesti sen englannin- ja ranskankielisissä versioissa.
- 44 Mainitun 3 artiklan 1 kohdan ranskankielisessä versiossa, kuten myös sen espanjan-, kreikan-, italian-, hollannin-, puolan- ja portugalinkielisissä versioissa, viitataan velvollisuuteen ottaa vakuutus ajoneuvojen ”liikenteeseen käyttämiseen” liittyvän vahingonkorvausvastuun varalta, mikä antaa ymmärtää, että vakuuttamisvelvollisuus koskee ainoastaan tieliikenteessä aiheutettuja onnettomuuksia, kuten Saksan hallitus ja Irlanti väittävät.
- 45 Saman säännöksen englanninkielisessä versiossa, kuten myös sen bulgarian-, tšekin-, viron-, latvian-, maltan-, slovakian-, sloveenin- ja suomenkielisissä versioissa, käytetään kuitenkin käsitettä ajoneuvojen ”käyttäminen” ilman lisämäärittäyksiä, kun taas sen tanskan-, saksan-, liettuan-, unkarin-, romanian- ja ruotsinkielisissä versioissa viitataan vielä yleisemmin velvollisuuteen ottaa ajoneuvoille vastuuvakuutus ja näytetään näin asetettavan velvollisuus ottaa vakuutus ajoneuvon käyttöön tai toimintaan perustuvan vahingonkorvausvastuun varalta riippumatta siitä, onko kyse käytöstä tai toiminnasta tieliikennetilanteessa.
- 46 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan puhtaasti sanamuodon mukaiselle tulkinnalle, joka perustuu yhden tai useamman kieliversion tekstiin syrjäyttäen muut, ei voida antaa etusijaa vaan unionin oikeussääntöjen soveltamisen yhtenäisyys edellyttää niiden tulkitsemista ottaen huomioon muun muassa kaikilla kielillä laaditut versiot (ks. vastaavasti tuomio Jany ym., C-268/99, EU:C:2001:616, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio komissio v. Espanja, C-189/11, EU:C:2013:587, 56 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Unionin säädöksen erikielisten versioiden poiketessa toisistaan kyseessä olevaa säännöstä on tulkittava sen lainsäädännön systematiikan ja tavoitteen mukaan, jonka osa säännös on (ks. vastaavasti tuomio ZVK, C-300/05, EU:C:2006:735 16 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; tuomio Haasová, C-22/12, EU:C:2013:692, 48 kohta ja tuomio Drozdovs, C-277/12, EU:C:2013:685, 39 kohta).

- 47 Niinpä on toiseksi kiinnitettävä huomiota pakollista vakuutusta koskevan unionin säännösten, jonka osa ensimmäisen direktiivin 3 artiklan 1 kohta on, systematiikkaan ja tarkoitukseen.
- 48 Tässä yhteydessä on todettava, ettei mihinkään pakollisesta vakuutuksesta annettuun direktiiviin sisälly määritelmää siitä, mitä niissä käytetyillä käsitteillä ”onnettomuus”, ”vahinko”, ”liikenne” tai ”ajoneuvojen käyttäminen” tarkoitetaan.
- 49 Nämä käsitteet on kuitenkin ymmärrettävä kyseisillä direktiiveillä tavoitellun kaksiosaisen päämäärän, joka on moottoriajoneuvojen aiheuttamien onnettomuuksien uhrien suojaaminen ja henkilöiden ja tavaroiden liikkumisen vapauttaminen sisämarkkinoiden luomiseksi, valossa.
- 50 Niinpä on syytä todeta, että ensimmäinen direktiivi on osa sellaisten direktiivien muodostamaa kokonaisuutta, joilla on asteittain täsmennetty jäsenvaltioille moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vahingonkorvausvastuun alalla kuuluvia velvollisuuksia. Vaikka unionin tuomioistuin on toistuvasti todennut, että ensimmäisen ja toisen direktiivin johdanto-osien perustelukappaleista ilmenee, että direktiiveillä pyritään sekä ajoneuvojen, joiden pysyvä kotipaikka on unionin alueella, että niiden kyydissä olevien henkilöiden vapaan liikkuvuuden varmistamiseen, se on myös toistuvasti todennut, että niillä pyritään myös takaamaan se, että näillä ajoneuvoilla aiheutetuista vahingoista kärsineet saavat samanlaisen kohtelun riippumatta siitä, missä unionin alueella onnettomuus on tapahtunut (ks. vastaavasti mm. tuomio Ruiz Bernáldez, C-129/94, EU:C:1996:143, 13 kohta ja tuomio Csonka ym., C-409/11, EU:C:2013:512, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 51 Vaikka muun muassa ensimmäisen direktiivin johdanto-osan viidennestä, kuudennesta ja seitsemännestä perustelukappaleesta ilmenee, että kyseisellä direktiivillä pyritään vapauttamaan henkilöiden ja moottoriajoneuvojen liikkuminen jäsenvaltioiden välillä sisämarkkinoiden luomiseksi lopettamalla vihreiden korttien tarkastaminen jäsenvaltioiden rajoilla, sillä on alusta asti pyritty myös vahingonkärsijöiden suojaamiseen (ks. vastaavasti tuomio Ruiz Bernáldez, EU:C:1996:143, 18 kohta).
- 52 Lisäksi pakollista vakuutusta koskevan unionin säännösten kehitys osoittaa, että unionin lainsäätäjän tavoitteena on vakiintuneesti ollut ajoneuvojen aiheuttamien onnettomuuksien uhrien suojaaminen ja että se on myös vahvistanut tällaista suojausta.
- 53 Erityisesti tämä ilmenee ensinnäkin toisen direktiivin 1–3 artiklasta. Sen 1 artiklassa säädettiin, että ensimmäisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu vakuutus kattaa sekä omaisuus- että henkilövahingot. Sillä säädettiin myös jäsenvaltioiden velvollisuudesta perustaa elimiä, joiden tehtävänä on korvata tuntemattomien ajoneuvojen tai ajoneuvojen, joiden osalta ei ole täytetty vakuuttamisvelvollisuutta, aiheuttamat vahingot, sekä asetettiin vakuutusturvan vähimmäismäärät. Toisen direktiivin 2 artiklalla rajoitettiin sellaisten lakiin tai sopimusmääräyksiin perustuvien vakuutusturvan poissulkemista koskevien lausekkeiden soveltamisalaa, jotka koskevat vahinkoa kärsineiden kolmansien korvausvaatimuksia vahingoista, jotka aiheutuvat siitä, että ajoneuvoja käyttävät tai kuljettavat tietynlaiset henkilöt. Mainitun direktiivin 3 artiklassa laajennettiin henkilövahinkoja koskeva vakuutusturva vakuutuksenottajan perheenjäseniin, kuljettajaan ja muihin vahingosta vastuussa oleviin henkilöihin.
- 54 Kolmannen direktiivin 1 artiklalla muun muassa laajennettiin vakuutusturva koskemaan kaikkien matkustajien paitsi kuljettajan henkilövahinkoja, ja neljännellä liikennevakuutusdirektiivillä muun muassa annettiin sen 3 artiklalla vahingonkärsijöille suora korvausvaatimisoikeus vahingosta vastuussa olevalle henkilön vakuutuksen myöntänyttä vakuutusyritystä kohtaan.
- 55 Direktiivin 2005/14 2 ja 4 artiklalla, joilla muutettiin toista ja kolmatta direktiiviä, muun muassa mukautettiin vakuutusturvan vähimmäismääriä ja säädettiin niiden säännöllisestä tarkistamisesta sekä laajennettiin toisella direktiivillä käyttöön otetun elimen toimialaa ja ensimmäisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaista vakuutusturvaa jalankulkijoiden, pyöräilijöiden ja muiden moottoroimattomien tienkäyttäjien kärsimiin henkilö- ja omaisuusvahinkoihin. Sillä myös rajoitettiin

edelleen mahdollisuutta soveltaa tiettyjä lausekkeita vakuutusturvan poissulkemisesta ja kiellettiin ensimmäisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun vakuutuksen osalta omavastuun soveltaminen onnettomuuden seurauksena vahinkoa kärsineisiin henkilöihin.

- 56 Kun otetaan huomioon kaikki nämä seikat ja erityisesti ensimmäisen, toisen ja kolmannen direktiivin suojelutavoite, ei voida katsoa, että unionin lainsäätaja olisi tarkoittanut jättää kyseisillä direktiiveillä annettavan suojan ulkopuolelle henkilöitä, jotka kärsivät vahingon onnettomuudessa, joka aiheutuu ajoneuvon tavanomaista käyttötarkoitusta vastaavan käyttämisen yhteydessä.
- 57 Tässä yhteydessä on lisäksi korostettava, että direktiivin 73/239, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 84/641, liitteessä olevan A osan mukaan ensivakuutusluokkaan ”moottoriajoneuvovastuu” liittyvä vakuutusliiketoiminta koskee ”kaikkea vastuuta, joka aiheutuu maalla (mukaan lukien rahdinkuljettajan vastuu) käytettävien moottoriajoneuvojen käytöstä”.
- 58 Käsiteltävässä asiassa on todettava yhtäältä, kuten komission julkistamista tiedoista ilmenee, ettei Slovenian tasavalta ole jättänyt ensimmäisen direktiivin 4 artiklan b alakohdan nojalla mitään ajoneuvotyyppiä ensimmäisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdan soveltamisalan ulkopuolelle. Toisaalta ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimittamista tiedoista ilmenee, että pääasian taustalla olevan onnettomuuden aiheutti ajoneuvo, joka oli peruuttamassa siirtyäkseen tiettyyn paikkaan, ja niinpä vaikuttaa siltä, että onnettomuuden aiheutti ajoneuvon tavanomaista käyttötarkoitusta vastaava käyttö, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on kuitenkin varmistettava.
- 59 Tässä tilanteessa, kun otetaan huomioon kaikki edellä mainittu, esitettyyn ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että ensimmäisen direktiivin 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että siinä esiintyvän käsitteen ”ajoneuvojen käyttäminen” piiriin kuuluu kaikenlainen ajoneuvon tavanomaista käyttötarkoitusta vastaava käyttö. Niinpä mainitun käsitteen piiriin voisi kuulua pääasiassa kyseessä olevan kaltainen traktorilla ajaminen maatilan piha-alueella traktoriin kiinnitetyn perävaunun siirtämiseksi heinävarastoon, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on varmistettava.

Oikeudenkäyntikulut

- 60 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavaa vakuutusta ja vakuuttamisvelvollisuuden voimaansaattamista koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 24.4.1972 annetun neuvoston direktiivin 72/166/ETY 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että siinä esiintyvän käsitteen ”ajoneuvojen käyttäminen” piiriin kuuluu kaikenlainen ajoneuvon tavanomaista käyttötarkoitusta vastaava käyttö. Niinpä mainitun käsitteen piiriin voisi kuulua pääasiassa kyseessä olevan kaltainen traktorilla ajaminen maatilan piha-alueella traktoriin kiinnitetyn perävaunun siirtämiseksi heinävarastoon, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on varmistettava.

Allekirjoitukset